

Temperament, character, personalitate

Conf. Dr. Horia Coman

- **Temperamentul**

- Temperamentul este constituit din particularitățile înnăscute de reactivitate motorie și afectivă.
- Aceste particularități se validează în parte chiar imediat după naștere.

- **Caracterul**

- Caracterul este reprezentat de modalitățile comportamentale și expresive constante, care determină stilul acțiunilor și atitudinilor făcându-le, în consecință, predictibile pentru sine, dar și pentru cei din jur.
- Caracterul se constituie prin procese de învățare.

Personalitatea

- Atât temperamentul cât și caracterul sunt incluse în personalitate.
 - Temperamentul este partea înnăscută a personalității
 - Caracterul partea dobândită a personalității.
- Personalitatea este procesul mental de sinteză care reunește toate procesele mentale elementare,
 - *Personalitatea este reprezentat de caracteristicile cognitive, afective și comportamentale ale unui individ.*
- Metode de evaluare:
 - observația
 - interviul structurat / nestructurat
 - testele de personalitate obiective / proiective

Paradigme explicative ale personalității

- Curentul psihodinamic
 - Freud
 - Jung
 - Adler
 - Erikson
- Curentul comportamental
 - Pavlov
 - Skinner
 - Bandura
 - Mischel
- Curentul umanist
 - Rogers
 - Maslow
- Curentul biologic
 - trăsături de personalitate
 - Allport
 - dimensiunile personalității
 - Eysenk
 - Costa și McCrae

Curentul psihodinamic

- Teoria psihanalitică a lui Freud:
 - Personalitatea este alcătuită din 3 sectoare: Id, Ego, Superego
 - Personalitatea are la bază conflictele mentale interne
 - Dezvoltarea personalității – stadii psihosexuale
- Modificări ale teoriei lui Freud
 - Jung
 - Id colectiv și arhetipuri
 - Adler
 - nevoia dominantă – autorelizarea
 - Erikson
 - dezvoltarea personalității – stadii psihosociale
 - În sinteză:
 - reducerea importanței instinctelor și a Id
 - sublinierea importanței proceselor conștiente, a funcțiilor Ego și a factorilor sociali și culturali

Curentul comportamental

- Personalitatea are la bază procesele de învățare din experiență și din confruntarea cu mediul și anturajul.
- Mecanismele învățării sunt reprezentate de:
 - Condiționarea clasică (Pavlov)
 - Condiționarea operantă (Skinner)
 - Învățarea socială (Bandura).
- Teorii cognitiv-comportamentale
 - Asociază factorilor care modelează comportamentul modalități de interpretare a acestora:
 - Bandura
 - expectații învățate
 - determinism reciproc – relația dintre comportament, cogniții și mediu
 - Mischel
 - Consistența și inconsistența comportamentului este determinată de interacțiunea persoană - situație

Curentul umanist

- Personalitatea este determinată de modul individual de percepție a realității
 - versiunea personală a realității ghidează comportamentul
- Teoria self-ului a lui Rogers
 - dezvoltarea personalității este determinată de o tendință înnăscută spre auto-actualizare și modelată de evaluările sociale
- Maslow
 - auto-actualizarea ocupă poziția cea mai înaltă în ierarhia nevoilor umane
 - orientare de creștere versus orientare deficitară

Teoria trăsăturilor de personalitate sau curentul biologic

- Allport:
 - Personalitatea este alcătuită din mai multe trăsături, unele principale altele secundare
- Trăsăturile de personalitate pot să fie descrise printr-un număr precis de dimensiuni ale personalității.
 - Aceste dimensiuni au o bază genetică și un substrat neurofiziologic specific.
 - Eysenk consideră că există trei astfel de dimensiuni
 - Costa și McCrae propun un model cu cinci dimensiuni

Factorii formatori ai personalității

- Predispoziții genetice
 - Studii pe gemeni
 - Rata concordanță MZ > Rata concordanță DZ
 - Studii pe copii adoptați
 - Asemănare părinți biologici > Asemănare părinți adoptivi
- *Tellegen 1988:*
 - *Pereche de gemeni separați la vârsta de 5 săptămâni care se reîntâlnesc la 39 ani:*
 - *Conduceau Chevrolet*
 - *Fumau aceeași marcă de țigări*
 - *Divorțaseră de o femeie numită Linda*
 - *Se recăsătoriseră cu o femeie numită Betty*
 - *Aveau fii pe care i-au botezat James Allan*
 - *Aveau câini pe care i-au numit Toy*
 - *Împărtășeau aceleași hobby-uri*
 - *Lucrau ca ajutor de șerif*
- Validarea predispozițiilor